

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-11

Diarienummer SMF-2023-02861

Handläggare

Katarina Gustafsson

Katarina.gustafsson@stadsmiljo.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) om att stärka arbetet med fornlämningsvården

Förslag till beslut

I stadsmiljönämnden

1. Stadsmiljönämnden beslutar att avstyrka motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.
2. Stadsmiljönämnden beslutar att justera ärendet omedelbart.

Sammanfattning

Rasmus Ragnarsson (SD) har i kommunfullmäktige lagt fram en motion om att stärka arbetet med fornlämningsvården i kommunen. Kommunstyrelsen har sänt motionen på remiss till stadsmiljönämnden och kulturnämnden för yttrande. Motionären föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och andra intressenter ta fram en handlingsplan för att stärka arbetet med fornlämningsvården i kommunen. Uppdraget skall även inkludera att undersöka förutsättningarna att utveckla det befintliga systemet med fornlämningsfaddrar.

För den mark stadsmiljönämnden ansvarar för ingår ansvaret för fornlämningar.

Förvaltningen arbetar med att löpande genomföra åtgärder inom befintlig ram och utifrån politiska prioriteringar. Den fornlämningsvård som stadsmiljöförvaltningen genomför är dock begränsad och sker främst i samband med annan skötsel. Förvaltningen ser att mer arbete kan göras för att stärka arbetet med fornlämningar, samt att en bra väg framåt skulle vara ett förvaltningsövergripande arbete och att undersöka förutsättningarna att utveckla det befintliga systemet med fornlämningsfaddrar. Motionärens förslag bedöms dock kräva mycket tid och arbete för att genomföra vilket skulle kräva en omprioritering av resurser eller utökning av befintlig ram, vilket förvaltningen bedömer inte är aktuellt. Bedömningen är därför att avstyrka motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För att genomföra förslaget krävs en omprioritering av resurser alternativt tillskjutande av resurser vilket inte bedöms vara aktuellt. Hur mycket resurser som behövs beror på omfattningen av uppdraget men för att göra en reell skillnad bedöms det vara betydande i omfattning.

Motionären anger att en bättre fornlämningsvård kan ha indirekta positiva effekter på turistnäringen och näringslivet vilket bedöms vara möjligt men begränsat i sin omfattning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget kan ha synergieffekter med den ekologiska dimensionen då det kan innebära ökad skötsel av ängs- eller betesmarker där fornlämningar återfinns.

Bedömning ur social dimension

Förslaget bedöms ha en positiv påverkan på den sociala dimensionen då det kan stärka allmänhetens engagemang och föreningslivet. Främst positivt bedöms det vara för de äldre åldersgrupperna som tenderar att vara mest aktiv i ideella föreningar och bland vilken huvuddelen av fornlämningsfaddrarna finns. Bedömningen är dock att påverkan är begränsad i sin omfattning.

Bilagor

1. Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) om att stärka arbetet med fornlämningsvården.

Ärendet

Ärendet är ett remissvar av en motion som Rasmus Ragnarsson (SD) lagt fram i kommunfullmäktige om att stärka arbetet med fornlämningsvården i kommunen. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2023-09-26.

Beskrivning av ärendet

Rasmus Ragnarsson (SD) har i kommunfullmäktige lagt fram en motion om att stärka arbetet med fornlämningsvården i kommunen. Kommunstyrelsen har sänt motionen på remiss till stadsmiljönämnden och kulturnämnden för yttrande. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2023-09-26.

Motionären föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och andra intressenter ta fram en handlingsplan för att stärka arbetet med fornlämningsvården i kommunen. Uppdraget skall även inkludera att undersöka förutsättningarna att utveckla det befintliga systemet med fornlämningsfaddrar. Motionären menar att fornlämningarna befinner sig under hot på grund av okunskap, skadegörelse, ovarsamhet och igenväxning och att detta kulturarv har en undanskymd roll i stadens kulturpolitik, och att ett helhetsgrepp kring frågan behövs.

Fornlämningar är spår efter mänsklig verksamhet. I kulturmiljölagen anges vad som är en fornlämning och därmed omfattas av lagskyddet. Fasta fornlämningar ska vara lämningar efter människors verksamhet under forna tider, de ska ha tillkommit genom äldre tiders bruk och vara varaktigt övergivna. Detta gäller dock inte en lämning som tillkommit 1850 eller senare, om inte länsstyrelsen gjort en särskild fornlämningsförklaring.

Ansvar

Kulturmiljölagen slår fast att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön, samt att ansvaret för detta delas av alla. Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen och får inte skadas.

Det är Länsstyrelsen som är ansvarig myndighet för fornlämningar och fornfynd i länet. Fornlämningar ägs av den som äger marken men markägaren behöver ändå tillstånd av länsstyrelsen för att göra ett ingrepp i fornlämningen. Det är enligt lagen förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen på något sätt ändra eller skada en fornlämning.

För den mark stadsmiljönämnden ansvarar för ingår ansvaret för fornlämningar som en del i stadsmiljönämndens ansvar för att anlägga, förvalta och utveckla utemiljöer. I stadsmiljönämndens reglemente anges även att nämnden ska förvalta och utveckla områden /... / där särskilda bevarandevärden och/eller skötselintressen finns.

Vidare anges i naturvårdsprogrammet att förvaltningen ska arbeta för att *”Sköta naturområden så att de där förekommande historiska lämningarna bevaras och synliggörs.”* I skogspolicyn anges att *”Forn- och kulturlämningar ska bevaras och skötselåtgärder anpassas efter dessa.”*

Kulturnämnden via Göteborgs stadsmuseum har i sitt uppdrag publika och kunskapsförmedlande verksamhet och där arbetar museet i mindre omfattning med fornlämningsvård

Befintligt arbete

Förvaltningen arbetar aktivt med att genomföra åtgärder inom befintlig ram och utifrån

politiska prioriteringar. Den fornlämningsvård som stadsmiljöförvaltningen genomför är dock begränsad och sker främst i samband med annan skötsel. Exempelvis om en gallring genomförs i skogen tas det samtidigt fram stengårdsgård som finns på platsen eller om exempelvis ängsslåtter genomförs så genomförs även slåtter vid närliggande fornlämningar.

När det tagits fram informationsmaterial om exempelvis naturstigar så lyfts samtidigt de fornlämningar som finns på platsen fram. Det händer att föreningar och privatpersoner kontaktar förvaltningen för att frivilligt sköta om fornlämningar. I de fallen har förvaltningen upprättat enkla skötselavtal med de frivilliga där staden bidrar med kunskap, skötselanvisningar och i vissa fall material. Anledningen till att förvaltningen inte genomför några riktade insatser för fornlämningar är på grund av resursskäl där de ekologiska och sociala värdena har prioriterats över kulturvärden.

Inom kulturnämnden arbetar Göteborgs stadsmuseum, som en del av deras publika och kunskapsförmedlande uppdrag, i mindre omfattning med fornlämningsvård. De hanterar befintliga skyltar vid stadens fornlämningar, av vilka huvuddelen sattes upp på 1970-talet, och tar fram faktaunderlag till skyltar som initieras av andra aktörer. Det är även museet som hanterar samordningen av fornlämningsfaddrarna. Faddrarna utgörs av privatpersoner eller ideella organisationer som ansöker om att få sköta om en eller flera fornlämningar genom att plocka skräp, klippa sly och rapportera om eventuella skador. I dagsläget finns omkring 30 faddrar som sköter dryg 50 fornlämningar i kommunen.

Inom staden samverkar stadsmiljöförvaltningen med museet genom regelbundna möten där frågor kring skötsel av stadens grönområden diskuteras där frågor om fornlämningar kan komma upp.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Förvaltningen anser att mer arbete kan göras för att stärka arbetet med fornlämningar, både när det gäller skötselåtgärder samt kunskap- och informationsspridning, samt att en bra väg framåt skulle vara ett förvaltningsövergripande arbete och att undersöka förutsättningarna att utveckla det befintliga systemet med fornlämningsfaddrar, så som motionären föreslår. Stadsmiljönämnden ansvarar för skötseln av marken och fornlämningarna medan det är kulturnämnden som innehar sakkunskapen. Förslaget skulle därför påverka bägge förvaltningar.

Motionärens förslag bedöms dock kräva mycket tid och arbete för att genomföra, både när det gäller ökad samverkan med berörda nämnder och andra intressenter samt att utveckla systemet med fornlämningsfaddrar. Detta skulle kräva en långsiktig omprioritering av resurser eller utökning av befintlig ram vilket förvaltningen bedömer inte är aktuellt. Bedömningen är därför att avstyrka motionen.

Gunilla Åkerström

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Utemiljöer och stadsliv

Stadsmiljö